

Julian Kałowski

"La formazione alla vita religiosa negli istituti femminili di voti semplici secondo la legislazione postconciliare", Giuliana Accornero, Roma 1981 : [recenzja]

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 25/3-4, 244-246

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ne (ss. 197—205), *bibliografię* (ss. 207—208), oraz *indeks* analityczny (ss. 209—213) i ogólny (ss. 214—216).

Przedstawiona książka zapewne nie pretenduje do tego, by być przyczynkiem do rozwoju nauki w omówionej dziedzinie, lub osądem aktualnego ustawodawstwa, lecz chce raczej dać informację (choć A. tu i ówdzie czyni także uwagi odnośnie ius condendum). Toteż G. Bonicelli, biskup z Albano, we wstępie przypisuje jej charakter podręcznika. Uważam, że w takim aspekcie popularno-naukowym praca dobrze spełnia swe zadanie. Informacja jest bowiem fachowa, oparta na najnowszych źródłach soborowych i posoborowych, obficie cytowanych w tekście. Poza tym, uwzględniając prace nad przygotowaniem nowego Kodeksu, A. ukazuje też perspektywy rozwoju i używa elementów do dalszej refleksji. Parafię ukazuje Lobina jako organizm żywy i operatywny. Waloryzuje wszystkich współpracujących w duszpasterstwie. Jest wrażliwy na skuteczność apostołskiej pracy, jak również na sprawiedliwość i poszanowanie godności oraz praw subiektywnych, co nie jest bez znaczenia i związku z pierwszym elementem. Zaletą jest też język prosty, żywy i przystępny, choć może podzielać na poszczególne punkty a zwłaszcza ich tytuły mogłyby być bardziej przejrzyste. Nie trudno też zauważyć użyteczność pracy, mając na uwadze, z jednej strony, że w okresie posoborowym wiele się zmieniło w omówionej dziedzinie, oraz, z drugiej strony, wielką ilość bezpośrednio zainteresowanych problematyką. Toteż książka spełni na pewno dobrą przysługę proboszczom, innym duszpasterzom, ich współpracownikom, Kuriom Biskupim, Zgromadzeniom zakonnym, a także kanoniom.

Zenon Grochowski

Giuliana Accornero, La formazione alla vita religiosa negli istituti femminili di voti semplici secondo la legislazione postconciliare, Las — Roma 1981, ss. 230

Od samego początku pojawienia się zorganizowanej formy życia zakonnego zakonodawcy kładli nacisk na przygotowanie kandydatów do podjęcia obowiązków wynikających z rad ewangelicznych. Ponadto doceniając znaczenie formacji oraz jej wpływ na przyszłe życie jednostek, zarówno poszczególne instytuty zakonne, jak i kompetentne władze kościelne wydawały wiele ustaw w tej materii. Uwidacznia się to między innymi przy częstym wyszczególnianiu zasad, które należało uwzględnić w przygotowaniu kandydatów do życia zakonnego.

O znaczeniu formacji dla życia zakonnego może świadczyć fakt, iż zawsze uważano i uważa się, że od niej zależy zarówno prężność całego instytutu, jak i życie zakonne poszczególnych jednostek. Dlatego

go zagadnieniom związanym z przygotowaniem do życia zakonnego zawsze poświęcano dużo miejsca.

W ostatnich jednak latach problem ten odżył jakby na nowo. Stało się to na skutek uchwał soboru Watykańskiego II, który zarządził przeprowadzenie przystosowanej odnowy życia zakonnego. W związku z zarządzoną odnową z konieczności powstało wiele inicjatyw, które nie zawsze odpowiadały wytycznym Kościoła katolickiego. W celu uniknięcia różnych wypaczeń dykasterie Kunii Rzymskiej wydawały liczne instrukcje oraz deklaracje.

Z uznaniem zatem należy przyjąć opracowanie włoskiej kanonistki, G. Accornero, siostry zakonnej ze zgromadzenia córek Maryi Wspomożycielki (Salezjanki), wykładającej prawo kanoniczne na Papieskim Uniwersytecie Salezjańskim w Rzymie. Traktuje ona o formacji do życia zakonnego w żeńskich zgromadzeniach zakonnych o ślubach prostych w świetle prawa posoborowego.

Praca ta składa się z dwóch części. W pierwszej z nich omówiono przygotowanie do życia zakonnego według wytycznych Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1917 roku oraz późniejszych dokumentów wydanych przez Stolicę Apostolską od 1917 do 1962 roku, tj. aż do rozpoczęcia obrad soboru Watykańskiego II.

W części tej Autorka analizuje przepisy kodeksowe oraz przytacza opinie wybitnych komentatorów prawa odnoszącego się do formacji zakonnej. Ponadto omawia ona dokumenty pokodeksowe wydane przez Stolicę Apostolską oraz wysnuwa z nich praktyczne wnioski.

W drugiej zaś części swej rozprawy Autorka porusza szczegółowe kwestie, jakie się wyłoniły na skutek zmienionych warunków oraz zarządzeń soborowych nakazujących wszystkim instytutom przeprowadzenie przystosowanej odnowy życia zakonnego.

Skoro zaś, jak poucza doświadczenie, proces formacji jest powolny, wielostopniowy i wieloaspektowy, gdyż dokonuje się on w postulacie, mowicjacie, w przygotowaniu do złożenia ślubów wieczystych etc., dlatego Autorka w oparciu o najnowsze dokumenty Stolicy Apostolskiej, a zwłaszcza o wytyczne, zamieszczone w instrukcji Kongregacji dla Zakonników i Instytutów Świeckich *Renovationis causam* z 1969 roku omawia poszczególne etapy formacyjne.

Z wielowiekowego doświadczenia Kościoła wiadomo również, że skuteczność formacji zależy w olbrzymiej mierze od osób formujących, dlatego i temu zagadnieniu Autorka nie pośkipała uwagi i praktycznych wskazań. Omawiając problemy związane z osobami bezpośrednio odpowiedzialnymi za formację zakonną, Autorka uwypukliła także wagę atmosfery panującej w domu formacyjnym, która powinna się przejawiać w harmonijnym współżyciu osób formujących z innymi przełożonymi.

W dalszym ciągu drugiej części rozprawy Autorka poświęca wiele miejsca akcentowanemu obecnie problemowi formacji permanentnej. Idąc za wskazaniem instrukcji *Renovationis causam*, Autorka omawia

charakterystyczne cechy dojrzałości, którą winni się odznaczać kandydaci do życia zakonnego. Dojrzałość ta powinna stanowić podstawowe kryterium przy przyjmowaniu do instytutów realizacji rad ewangelicznych. Autorka wiele uwagi poświęciła omówieniu poszczególnych rodzajów formacji jak: formacji duchowej, ascetycznej, formacji właściwej dla charakteru danego instytutu zakonnego oraz formacji apostołskiej.

Krótki zaś apendyks poświęca Autorka przysłemu prawodawstwu zawartemu w nowym projekcie zakonnego prawa kanonicznego.

Oceniając omawianą rozprawę należy podkreślić, że stanowi ona cenny wkład do nauki o instytutach zakonnych, szczególnie w świetle reformowanego prawa. Autorka starannie zebrała i dobrze usystematyzowała podstawowe dokumenty wydane przez Stolicę Apostolską, odnoszące się do formacji zakonnej w instytutach żeńskich o ślubach prostych. Autorka wykorzystała wyczerpująco zarówno przedsoborową jak i posoborową literaturę przedmiotu.

Rzuca się jednak w oczy, że Autorka zbyt dużo uwagi skoncentrowała na omówieniu formacji zakonnej według prawa kościelnego do 1962 roku. Takie bowiem ustawienie problemu nie wydaje się konsekwentne, gdyż zgodnie z tytułem, rozprawa winna być poświęcona w całości kwestii formacji według prawa posoborowego. Tymczasem Autorka aż w jednej trzeciej części dzieła omawia zagadnienie formacji według prawa kodeksowego i pokodeksowego do 1962 roku. Czy nie wystarczyłoby tej kwestii zasygnalizować w jednym tylko rozdziale?

Ks. Julian Katowski MIC

Aleksander Dordett. Impotenz als Ehehindernis. Nach der Rechtsprechung der Sacra Romana Rota. Herder 1980 ss. 78 + 1 nn.

Aleksander Dordett, profesor prawa kanonicznego przy Wiedeńskim Wydziale Teologicznym i oficjał Arcybiskupiego Sądu Duchownego w Wiedniu z pewnością z racji tej podwójnej „funkcji zawodowej” — nauczyciela i sędziego łączy znakomicie w tej pracy zakres teoretycznych dociekań z możliwościami konkretnej aplikacji kazuistycznej. Jest to świadome zamierzenie Autora, który chce tym tomikiem przynieść z pomocą kościelnej judykaturze.

Książka ta składa się oprócz przedmowy (s. 5) z sześciu rozdziałów, w których to analizuje Autor w oparciu o dane rotalnego orzecznictwa istotne znamiona, objawy i kwalifikację prawną impotencji piciowej jako przeszkody małżeńskiej czy to ze strony mężczyzny, czy też kobiety.

We wstępie i w pierwszym rozdziale (s. 11—18) omawia Autor kanoniczne pojęcie impotencji oraz bezpłodności, ukazując w historycznych etapach ich ewolucję, w której dostrzega się dwie zasadnicze